

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Кафедра адміністративного права і процесу факультету №1

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

навчальної дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного права
вибіркових компонент
освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти

081 Право

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 1
Протокол від 16.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією з юридичних дисциплін
Науково-методичної ради ХНУВС
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри адміністративного права та процесу факультету №1
(протокол від 09.08.2023 № 17)

Розробники:

1. Завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор Салманова О.Ю.
2. Професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Комзюк А.Т.

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор Собакарь А.О.
2. Професор кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3, доктор юридичних наук, професор Пчелін В.Б.

1. Загальні методичні вказівки

Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного права» є набуття слухачами магістратури ґрунтовних знань з історії виникнення науки адміністративного права, вивчення проблем формування сучасної доктрини адміністративного права, дослідження проблем теорії адміністративного процесу, формування прикладних навиків та умінь застосовувати набуті знання для проведення власного наукового дослідження, результати якого повинні мати наукову новизну, теоретичне і практичне значення.

Основними **завданням** викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного права» є надання слухачам магістратури ґрунтовних знань з доктринальних положень науки адміністративного права і процесу; ознайомлення з історичними аспектами становлення наукових поглядів про публічне управління, формування та розвитку науки адміністративного права у провідних країнах світу; роз'яснення основних проблем формування сучасної доктрини адміністративного права, її методологічних засад; аналіз концептуальних положень теорій та вчень про адміністративний примус, адміністративну відповідальність, про законність у публічному управлінні та проблеми її забезпечення; концепції адміністративних актів, адміністративно-господарського права, поліцейського права; узагальнення наукових поглядів про адміністративно-процедурне право як складової теорії адміністративного права, теорії адміністративного процесу та проблемних питань формування адміністративного процесуального права.

Міждисциплінарні зв'язки: «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Адміністративна відповідальність», «Публічне адміністрування», «Організаційно-правові питання публічної служби в Україні».

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати: історію виникнення науки адміністративного права; період становлення наукових поглядів про публічне управління та його правове регулювання; передумови трансформації поліцейського права в адміністративне; особливості розвитку науки адміністративного права у провідних країнах світу; предмет, метод та система адміністративного права у радянській правовій доктрині; наукові школи адміністративного права в радянській Україні; методологічні засади сучасної теорії адміністративного права; особливості сучасної науки українського адміністративного права; зміст концепції публічної адміністрації в теорії адміністративного права; основні положення службового права як складової теорії адміністративного права; положення концепції адміністративних актів як провідної форми публічного управління; сучасне розуміння сутності адміністративного примусу та його місця в теорії адміністративного права; основні положення теорії

адміністративної відповідальності; сучасні тенденції у розумінні адміністративної процедури і адміністративного процесу;

вміти: використовувати знання з історії виникнення науки адміністративного права, закономірностей її розвитку для проведення власного наукового дослідження; формулювати наукові проблеми і робочі гіпотези формування сучасної доктрини адміністративного права, що передбачає глибоке осмислення наявних та створення нових цілісних знань; формулювати та обґрунтовувати юридичні висновки, пропозиції, рекомендації; вести аргументований діалог під час наукових і ділових дискусій, публічних виступів щодо концептуальних положень науки адміністративного права та процесу.

2. Структура навчальної дисципліни

2.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські	Практичні	Лабораторні	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема 1. Становлення та розвиток основних положень вітчизняного адміністративного права	14	2	2	0	0	10	залік
Тема 2. Концепція публічної адміністрації в теорії адміністративного права	14	2	2	0	0	10	
Тема 3. Службове право як складова теорії адміністративного права	14	2	2	0	0	10	
Тема 4. Інструменти публічного адміністрування	14	2	2	0	0	10	
Тема 5. Актуальні питання адміністративно-деліктного права	18	2	0	6	0	10	
Тема 6. Проблемні питання провадження в справах про адміністративні правопорушення	18	2	0	6	0	10	
Тема 7. Формування та розвиток адміністративно-процедурного права	14	2	2	0	0	10	

Тема 8. Адміністративно-правове регулювання контролю та нагляду в публічному адмініструванні	14	2	2	0	0	10	
Всього за семестр	120	16	12	12	0	80	

3. Методичні вказівки до семінарських та практичних занять

Тема № 1. Становлення та розвиток основних положень вітчизняного адміністративного права

Семінарське заняття: «Становлення та розвиток основних положень вітчизняного адміністративного права»

Навчальна мета заняття: з'ясувати основні етапи становлення та розвитку вітчизняного адміністративного права; сформулювати визначення поняття адміністративного права, з'ясувати види відносин, що складають його предмет у сучасних умовах; засвоїти поняття «метод адміністративно-правового регулювання», встановити поняття та основні елементи системи адміністративного права, визначити поняття та характеристику принципів адміністративного права.

Кількість годин – 2.

Навчальні питання:

1. Виникнення адміністративного права: від поліцейського до адміністративного права.
2. Предмет, метод та система адміністративного права у радянській правовій доктрині.
3. Проблеми формування нової доктрини адміністративного права. Наукові дискусії про предмет адміністративного права.
4. Публічне управління: соціальна природа та організаційно-правовий зміст, проблеми реформування.
5. Сучасні принципи адміністративного права та їх концептуальне значення для оновлення його змісту.

Методичні вказівки: для засвоєння матеріалу теми:

1. Дайте розгорнуті відповіді на наступні питання:
 - що таке «камералістика»?;
 - які історичні етапи формування та розвитку адміністративного права?
 - сформулюйте визначення сучасного адміністративного права.
2. Надайте відповіді на додаткові запитання:
 - яке місце займає адміністративне право в системі національного права;
 - які основні інститути адміністративного права;
 - в чому полягає мета адміністративно-правового регулювання;

- яке коло суспільних відносин регулюються нормами адміністративного права;
- сформулюйте поняття «метод адміністративно-правового регулювання».

3. Визначте співвідношення понять: публічне управління, державне управління, виконавча влада та адміністративне право. Надайте відповіді на додаткові запитання:

- на які види поділяється управління;
 - яке значення має публічне управління в соціальному управлінні;
 - в чому полягає мета соціального управління;
 - як співвідносяться поняття «публічне управління» і «публічне адміністрування»;
 - які ознаки властиві публічному управлінню;
 - на яких принципах ґрунтується публічне управління.
4. Визначте поняття та характеристику принципів адміністративного права.

Питання цільових виступів слухачів:

1. Становлення наукових поглядів про публічне управління та його правове регулювання.
2. Формування та зміст основних положень науки поліцейського права.
3. Предмет, метод та система адміністративного права у радянській правовій доктрині.
4. Проблеми формування нової доктрини адміністративного права. Наукові дискусії про предмет адміністративного права.
5. Сучасні тенденції кодифікації адміністративного законодавства .
6. Сучасна наукова доктрина розвитку принципів адміністративного права.

Теми рефератів:

1. Передумови виникнення адміністративного права як галузі права.
2. Система адміністративного права і сучасні проблеми її розвитку
3. Основні концепції поліцейського права XVIII-XIX століття сформовані в українській юридичній науці.

Література: [1; 2, С. 10-31; 4; 5, С. 17-43; 6, С. 9-70; 9, С. 11-42; 10, С. 8-36; 15-17; 48].

Тема № 2. Концепція публічної адміністрації в теорії адміністративного права

Семінарське заняття: «Концепція публічної адміністрації в теорії адміністративного права»

Навчальна мета заняття: визначити систему органів публічного адміністративного права та напрями її реформування в Україні; охарактеризувати функції, принципи організації та діяльності органів публічного адміністративного права, повноваження суб'єктів публічного адміністративного права в Україні.

Кількість годин – 2.

Навчальні питання:

1. Теорія публічної адміністрації та її вплив на розвиток адміністративного права.
2. Юридична природа органів виконавчої влади, проблеми удосконалення їх системи та правового статусу.
3. Адміністративно-правовий статус військово-цивільних адміністрацій.
4. Система органів місцевого самоврядування як суб'єктів публічної адміністрації.

Методичні вказівки:

1. Дайте визначення поняттям: орган виконавчої влади; структура органу виконавчої влади; штати органу виконавчої влади; функції виконавчої влади держави, орган публічного адміністрування; орган публічного управління, надайте їх детальну характеристику.

Визначте основні функції органів виконавчої влади в Україні.

2. Керуючись Конституцією України та іншими законодавчими правовими актами України, визначте систему органів виконавчої влади.

Надайте розгорнутий аналіз суб'єктів публічної адміністрації, класифікуйте їх.

Визначте види органів виконавчої влади, сферу їх діяльності та компетенцію як суб'єкта публічної адміністрації.

Надайте характеристику органам виконавчої влади та суб'єктам, що наділені владними делегованими повноваженнями.

3. Назвіть основні типи структури та штатів органів виконавчої влади.

4. Базуючись на Конституції України та інших нормативних актах, визначте:

- порядок формування, склад та компетенцію Кабінету Міністрів України;
- поняття міністерства, систему та загальні функції міністерств України;
- поняття служби, агентства, інспекції та їх відмінність від міністерства;
- порядок формування та склад міністерств України;
- завдання інших центральних органів виконавчої влади, їх повноваження;
- у чому полягає зміст діяльності центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом;
- перелік державних органів зі спеціальним статусом.

5. Керуючись відповідними статтями Закону України «Про місцеві державні адміністрації» визначте: основні завдання і функції місцевих

державних адміністрацій; якою є система місцевих органів виконавчої влади, їх організаційна структура і штат.

Дайте детальну характеристику принципів діяльності місцевих державних адміністрацій.

6. Визначте: повноваження військово-цивільних адміністрацій, порядок їх утворення й функціонування в системі органів публічної адміністрації.

7. Проаналізуйте положення Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», інших нормативно-правових актів та визначте принципи місцевого самоврядування в Україні, їх характеристика.

Визначте етапи розвитку місцевого самоврядування в Україні.

Що таке місцевого самоврядування, його сутність та значення?

Проаналізувати положення Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про службу в органах місцевого самоврядування», інших нормативно-правових актів та визначити систему та функції місцевого самоврядування в Україні, а також надати відповіді на наступні питання:

Дайте визначення поняття «територіальна громада», її завдання та повноваження. Якою є внутрішня побудова системи органів місцевого самоврядування в Україні?

Назвіть особливості системи місцевого самоврядування в Україні.

Визначте функції місцевого самоврядування в Україні, надайте їх характеристику.

8. Охарактеризуйте напрямки взаємодії органів місцевого самоврядування з місцевими органами виконавчої влади.

Питання цільових виступів слухачів:

1. Принципи, функції та система органів публічної адміністрації в Україні.

2. Місце і роль Кабінету Міністрів України як вищого органу виконавчої влади.

3. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади в системі органів публічної адміністрації.

4. Організаційно-правові засади діяльності місцевих державних адміністрацій в системі органів публічного адміністрування.

5. Міжнародний досвід розвитку публічного адміністрування, можливості його впровадження в Україні в умовах реформування органів виконавчої влади.

Теми рефератів:

1. Відносини публічної адміністрації із приватними особами.

2. Правовий статус приватних осіб як суб'єктів публічної адміністрації

Література: [1; 2, С. 69-88; 3-54; 5, С. 84-168; 6, С. 125-200; 7; 9; 10, С. 74-148; 17-19; 23; 24; 28; 30; 49; 52; 55-56; 69; 74; 92-93].

Тема № 3. Службове право як складова теорії адміністративного права

Семінарське заняття: «Службове право як складова теорії адміністративного права»

Навчальна мета заняття: набуття слухачами ґрунтовних знань з основних положень службового права як складової теорії адміністративного права, вивчення проблем формування основних положень службового права; визначення особливостей публічної служби, її видів та правового регулювання.

Кількість годин – 2.

Навчальні питання:

1. Основні напрямки реформування публічної служби на сучасному етапі.
2. Державні службовці у системі вчень про суб'єктів адміністративного права.
3. Проблеми правового регулювання проходження публічної служби, стимулювання праці та відповідальності службовців публічної служби.

Методичні вказівки:

Для засвоєння матеріалу теми:

1. Дайте визначення поняттям: публічна служба, цивільна (недержавна) служба, державна служба, служба в органах місцевого самоврядування.
2. Назвіть основні ознаки публічної служби та державної служби. Зробіть порівняльний аналіз визначень «публічної служби» та «державної служби».
3. Визначте основні функції публічної служби.
4. Визначте види публічної служби.
5. Визначте поняття принципів публічної служби та дайте їх детальну характеристику.
6. Проаналізуйте підстави виникнення державно-службових відносин та організаційно-правові способи заміщення посад.
7. Визначте підстави та порядок виникнення, зміни і припинення відносин публічної служби.
8. Визначте особливості служби в органах місцевого самоврядування.

Питання цільових виступів слухачів:

1. Правове регулювання публічної служби
2. Співвідношення понять: «державна служба», «цивільна служба» та «публічна служба».
3. Публічний службовець: поняття, види, особливості правового статусу
4. Особливості проходження публічної служби: прийняття на публічну службу, припинення публічної служби.
5. Соціально-правовий захист публічного службовця
6. Відповідальність службовців публічної служби.

Теми рефератів:

1. Публічна служба як категорія адміністративного права
2. Поняття та правова природа публічної служби
3. Атестація публічного службовця

Література: [1; 3, С. 119-189; 4; 5, С. 359-465; 6, С. 200-267; 7; 9, С. 87-123; 10; 17-19; 23; 24; 28; 38; 41; 44; 49; 52; 58; 66].

Тема № 4. Інструменти публічного адміністрування

Семінарське заняття: «Інструменти публічного адміністрування»

Навчальна мета заняття: сформулювати основні підходи до розуміння поняття та класифікації форм публічного адміністрування; з'ясувати види правових актів публічного управління, їх розмежування; отримати теоретичні знання та практичні навички щодо застосування ефективних методів публічного адміністрування; набуття ґрунтовних знань з теорії адміністративного примусу.

Кількість годин – 2.

Навчальні питання:

1. Поняття та класифікація форм публічного управління.
2. Правові акти: види, класифікація та вимоги, що ставляться до них.
3. Поняття, юридичне значення та ознаки нормативного акта.
4. Адміністративний акт як інструмент публічного управління.
5. Адміністративний договір як форма публічного управління.
6. Поняття та види методів публічного адміністрування.

Методичні вказівки:

1. Засвітте поняття: функція публічного управління, форма публічного управління, правовий акт публічного управління, адміністративний акт.
2. Визначте функції публічного управління, у чому їх значення.
3. Визначте, керуючись Конституцією України, які акти видають органи виконавчої влади? Які органи правомочні зупиняти їх дію або скасовувати?
4. Надайте класифікацію правових актів публічного адміністрування. Визначте види актів публічного адміністрування.
5. Надайте відповіді на додаткові запитання:
 - наведіть ознаки та особливості інструментів публічної адміністрації;
 - визначте відмінності між правовими і організаційними формами публічного управління;
 - визначте зміст та ознаки правових актів публічного адміністрування;
 - які існують наукові погляди щодо визначення природи актів публічного управління.

6. Назвіть ознаки та зміст адміністративного акта як основної правової форми публічного адміністрування.

Назвіть вимоги, які ставляться до актів публічного адміністрування.

Визначте суб'єктів прийняття актів публічного адміністрування.

1. Спираючись на норми відповідних законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів України, визначте, які акти видають:

- Кабінет Міністрів України;
- міністерства;
- державні служби;
- місцеві державні адміністрації, їх управління та відділи;
- керівники державних підприємств, установ та організацій.

8. Якою є процедура прийняття та ухвалення нормативних актів суб'єктів публічної адміністрації?

Реєстрація та офіційне оприлюднення нормативно-правового акту суб'єкта публічного адміністрування, порядок набрання чинності.

Які нормативні акти суб'єктів публічної адміністрації вважаються дефектними (нікчемні й оспорювані)?

Назвіть класифікації адміністративних актів суб'єкта публічного адміністрування.

Якою є процедура ухвалення адміністративних актів? Яким є порядок скасування адміністративних актів?

9. Визначте поняття та ознаки адміністративного договору як інструменту публічного адміністрування.

1. Надати характеристику його видів адміністративних договорів.

2. Назвіть умови чинності адміністративних договорів.

3. Визначте підстави укладання адміністративних договорів.

4. Які вимоги ставляться до адміністративного договору суб'єкта публічного адміністрування?

5. Приведіть приклади недійсних адміністративних договорів.

6. У яких випадках адміністративний договір вважається нікчемним?

10. Надайте відповіді на додаткові питання:

- як співвідносяться правотворча і правозастосовна форми публічного управління;
- у якому порядку розробляються і приймаються акти публічного управління;
- який порядок встановлено для набрання різними актами публічного управління чинності;
- що розуміється під презумпцією законності акта публічного управління?

11. Охарактеризуйте основні види фактичних дій як інструментів публічного адміністрування: інформування населення, проведення перевірки, здійснення моніторингу, надання довідок, виплата грошових коштів, адміністрування реєстрів. Визначте сфери застосування суб'єктами публічної адміністрації фактичних дій.

12. Визначте поняття, ознаки та характеристику адміністративного розсуду у публічному адмініструванні. Які існують види адміністративного

розсуду у публічному адмініструванні? Дайте визначення поняття «дискреційне повноваження». Визначте випадки здійснення органом публічного адміністрування дискреційних повноважень.

Питання цільових виступів слухачів:

1. Поняття, ознаки та значення плану в публічному адмініструванні.
2. Фактичні дії як інструмент публічного адміністрування.
3. Використання електронного врядування в публічному управлінні.

Теми рефератів:

1. Сучасне розуміння сутності адміністративного примусу та його місця в системі адміністративного права
2. Теоретичні розробки проблем систематизації і класифікації заходів адміністративного примусу
3. Проблеми правового регулювання та застосування заходів адміністративного примусу

Література: [1; 2, С. 303-480; 3-4; 5, С. 203-260; 6, С. 394-381; 7-10; 11; 15; 20; 21; 35; 42; 51; 57; 63-105].

Тема № 5. Актуальні питання адміністративно-деліктного права

Практичне заняття № 1: «Загальні засади адміністративної відповідальності».

Навчальна мета заняття: визначити поняття, ознаки, правове регулювання адміністративної відповідальності; проаналізувати норми КУпАП щодо визначення ознак адміністративного правопорушення; сформулювати поняття: адміністративна відповідальність; адміністративне правопорушення (проступок); проаналізувати структуру та види складів; визначити обставини, що виключають адміністративну відповідальність, та випадки звільнення від адміністративної відповідальності.

Кількість годин – 2 год.

Місце проведення – аудиторія

Навчальні питання:

1. Поняття, принципи та правове регулювання адміністративної відповідальності. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність. Випадки звільнення від адміністративної відповідальності.
2. Адміністративне правопорушення (проступок) як підстава адміністративної відповідальності.
3. Юридичний склад адміністративного правопорушення (проступку), його поняття, значення, структура.
4. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність. Випадки

звільнення від адміністративної відповідальності.

Література: [1; 2, С. 335-480; 3-4; 5, С. 466-530; 6, С. 483-600; 7, С. 255-354; 9; 10; 20; 53; 71; 81; 87; 88; 99-104].

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до практичного заняття за темою «Загальні засади адміністративної відповідальності» розрахований на з'ясування курсантами основних теоретичних підходів щодо визначення поняття та правового регулювання адміністративної відповідальності; обставин, що виключають адміністративну відповідальність; поняття та сутності адміністративного проступку, його ознак та особливостей; визначення сутності складу адміністративного правопорушення, його видів. Практичне заняття проводиться з метою набуття курсантами теоретичних знань щодо поняття адміністративної відповідальності, сутності та характеристики складів адміністративних проступків та отримання практичних навичок кваліфікації адміністративних правопорушень за статтями КУпАП.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

Практичне заняття передбачає проведення квізів та вирішення кейсів, під час їх проведення можуть використовуватися ділові ігри, моделювання практичних ситуацій, бінарні заняття за участю практичних працівників Національної поліції України тощо.

1. Поняття, принципи та правове регулювання адміністративної відповідальності.

Сформулюйте поняття «юридична відповідальність», «адміністративна відповідальність» та дайте відповіді на наступні питання:

1. Вкажіть основні риси адміністративної відповідальності, за якими вона відрізняється від інших видів юридичної відповідальності.
2. Визначте підстави настання адміністративної відповідальності (нормативні, фактичні, документальні).
3. Дайте детальну характеристику принципів адміністративної відповідальності.
4. Вкажіть, якими нормативними актами регулюється інститут адміністративної відповідальності в Україні.

2. Адміністративне правопорушення (проступок) як підстава адміністративної відповідальності.

Сформулюйте поняття «адміністративне правопорушення (проступок)» та дайте відповіді на наступні питання:

1. Визначте систему законодавства України про адміністративні правопорушення, структура КУпАП.
2. Назвіть основні ознаки адміністративних проступків.
3. Сформулюйте поняття «суспільна шкідливість дії чи бездіяльності».
4. Що означає поняття «протиправність діяння»?
5. Визначте відмінності між адміністративним проступком та злочином, а також між адміністративним проступком та дисциплінарним проступком.

3. Юридичний склад адміністративного правопорушення (проступку), його поняття, значення, структура.

Сформулюйте поняття складу адміністративного проступку та дайте відповіді на наступні питання:

1. Визначте структуру складу адміністративного правопорушення.
2. Надайте характеристику об'єкта адміністративного правопорушення.
3. Сформулюйте поняття та ознаки об'єктивної сторони адміністративного правопорушення.
4. Сформулюйте поняття та ознаки суб'єктивної сторони адміністративного правопорушення.
5. Надайте характеристику суб'єкта адміністративного правопорушення. Загальний та спеціальний суб'єкт правопорушення.
6. Визначте класифікацію складів адміністративних правопорушень.
7. *Спираючись на відповідні статті КУпАП, вирішіть практичні завдання та дайте мотивовану відповідь:*

Ситуативне завдання № 1.

Визначте склад правопорушень за ст. 44, 154 КУпАП.

4. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність. Випадки звільнення від адміністративної відповідальності.

Дайте мотивовані відповіді на наступні питання:

1. Визначте та розмежуйте поняття «крайня необхідність» та «необхідна оборона».
2. Назвіть умови вчинення діяння у стані «крайньої необхідності».
3. Назвіть умови вчинення діяння у стані «необхідної оборони».
4. Сформулюйте поняття «неосудність особи».
5. Назвіть випадки звільнення особи, яка вчинила адміністративне правопорушення від адміністративної відповідальності.
6. *Змодельуйте ситуацію, в якій адміністративне правопорушення буде вчинене в стані крайньої необхідності, неосудності. Виконується письмово кожним курсантом індивідуально.*
7. Визначте особливості адміністративної відповідальності деяких спеціальних суб'єктів:

- посадових осіб;
- неповнолітніх, віком від 16-ти до 18-ти років;
- батьків дітей, віком від 14-ти до 16-ти років;
- поліцейських за порушення правил дорожнього руху;
- іноземців.

8. *Спираючись на відповідні статті КУпАП, вирішіть практичне завдання за представленою фавбулою:*

Ситуативне завдання № 1.

Працівниками патрульної поліції був затриманий громадянин Д., який рухався на власному автомобілі на червоне світло світлофора на великій швидкості. Під час зупинки транспортного засобу водій - громадянин Д. знаходився в стані сп'яніння. Під час перевірки з'ясувалося, що півроку тому громадянин Д. ухилився від проходження в установленому порядку огляду на

стан сп'яніння, але не був притягнутий до адміністративної відповідальності, так-як був відсутній за місцем проживання біля трьох місяців.

1. Проаналізуйте дії працівників поліції та дайте правову характеристику даній ситуації.

2. Дайте юридичний аналіз складу вказаного адміністративного проступку.

Ситуативне завдання № 2.

За вчинення правопорушення за ст. 178 КУпАП «Розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв узаборонених законом місцях або поява у громадських місцях у п'яному вигляді» було виявлено 3-х осіб: 1-а особа – віком 15 років, 2-а особа - віком 17 років, 3-я особа віком 35 років.

1. Дати характеристику особливостям об'єктивної сторони даного правопорушення.

2. Чи поширюється компетенція Національної поліції на таке правопорушення?

3. Визначити строки та порядок притягнення кожної особи до адміністративної відповідальності.

Підготуйте цільові виступи за темами:

1. Історія розвитку законодавства про адміністративну відповідальність. Правове регулювання адміністративної відповідальності у сучасний період.

2. Особливості притягнення до адміністративної відповідальності осіб, на яких розповсюджується дія дисциплінарних статутів та положень про дисципліну.

3. Особливості притягнення до адміністративної відповідальності неповнолітніх.

4. Повноваження органів місцевого самоврядування щодо прийняття рішень, за порушення яких передбачається адміністративна відповідальність.

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

На практичному занятті було розглянуто сутність та ознаки адміністративного правопорушення; визначено види складів адміністративних правопорушень; набуто навички кваліфікації діяння за статтями Кодексу України про адміністративні правопорушення; змодельована практична ситуація за запропонованими кейсами, досліджено особливості кваліфікації дії особи у стані «крайньої необхідності» та «необхідної оборони», розмежовано ці стани; визначено випадки звільнення особи від адміністративної відповідальності.

Практичне заняття №2: «Система адміністративних правопорушень за об'єктом посягання»

Навчальна мета заняття: навчитися визначати елементи складу адміністративного правопорушення за статтями КУпАП.

Кількість годин – 2 год.

Місце проведення ауд.

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика адміністративних правопорушень в галузі охорони праці і здоров'я населення.
2. Загальна характеристика адміністративних правопорушень, що посягають на власність.
3. Загальна характеристика адміністративних правопорушень в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Література: [1; 2, С. 335-480; 3-4; 5, С. 466-530; 6, С. 483-600; 7, С. 255-354; 9; 10; 20; 53; 71; 81; 87; 88; 99-104].

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття за темою «Система адміністративних правопорушень за об'єктом посягання» розраховано на з'ясування курсантами теоретичних знань про адміністративну відповідальність, її ознаки, принципи та правове регулювання.

Попереднє семінарське заняття за вказаною темою дозволило курсантам з'ясувати основні юридичні терміни: адміністративний проступок, склад адміністративного проступку, об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єктивна сторона і суб'єкт АПП.

Практичне заняття проводиться з метою набуття курсантами навичок з визначення ознак адміністративного проступку за якими проводиться відмежування АПП від злочинів, кримінальних та дисциплінарних проступків; елементів складу адміністративного правопорушення, для розмежовуються АПП між собою.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

Практичне заняття передбачає проведення квізів та вирішення кейсів, під час їх проведення можуть використовуватися ділові ігри, моделювання практичних ситуацій, бінарні заняття за участю практичних працівників Національної поліції України тощо.

1. Загальна характеристика адміністративних правопорушень в галузі охорони праці і здоров'я населення.

Виконати письмове завдання:

До поліцейських звернулися громадяни багатоповерхового будинку з проханням заспокоїти сусідів, які у недільний ранок голосно сваряться на підвір'ї. Під час опитування було встановлено, що гр. Манченко звинувачує сусіда гр. Романенко у викраденні в неї з сумки, яку вона залишила на лавці біля під'їзду, грошей в сумі 90 грн. Сусіди підтвердили, що бачили, як гр. Романенко брав сумку в руки, поки гр. Манченко вернулась до дому за годинником.

Поліцейськими було запропоновано гр. Романенко вивернути кишені. В результаті огляду правопорушник витягнув дрібні гроші в сумі 85 грн., а також 1 таблетку трамадолу по 0,25 яку добровільно віддав працівникам поліції.

Здійсність юридичний аналіз ситуації

1. Чи можемо кваліфікувати дії гр. Романенко за статтями 44 та 51 КУпАП?

2. За якими статтями КУпАП буде складений протокол про адміністративне правопорушення?

3. Чи є підстави для звільнення гр. Романенко від адміністративної відповідальності?

4. Як визначити невеликий розмір наркотичних засобів та психотропних речовин?

5. Як вирахувати дрібну вартість викраденого чужого майна? Якої суми гривень вона не може перевищувати?

6. Які заходи забезпечення провадження відповідно до ст. 260 КУпАП мають вжити поліцейські, документуючи правопорушення.

7. Які ознаки свідчать про факт вживання наркотичних засобів та психотропних речовин?

2. Загальна характеристика адміністративних правопорушень, що посягають на власність.

Необхідно проаналізувати статті Особливої частини Розділу II КУпАП та вирішити задачу:

На камері відеонагляду охоронець магазину АТБ помітив як чоловік бере з полки пляшку ігристого вина та ховає її у комір куртки. Біля виходу з магазину чоловік був затриманий охоронцем, який вилучив у невідомого викрадену пляшку. Після перевірки було встановлено, що вартість пляшки вина на момент викрадення становила 350 грн. Охоронці магазину викликали наряд поліції, після чого поліцейськими було складено протокол про адміністративне правопорушення за ст. 51 КУпАП.

Здійсніть юридичний аналіз ситуації. Чи наявний у вказаній протиправній дії склад адміністративного правопорушення.

Питання :

1. Як вирахувати дрібну вартість викраденого чужого майна? Якої суми гривень вона не може перевищувати?

2. Які заходи забезпечення провадження відповідно до ст. 260 КУпАП мають вжити поліцейські, документуючи правопорушення.

3. Загальна характеристика адміністративних правопорушень в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Необхідно проаналізувати статті 10, 11, 21, 22, 24, 122, 130, 260-263 КУпАП. Надайте відповіді на такі запитання:

1. Визначити нормативні, фактичні та документальні підстави адміністративної відповідальності.

2. Дати характеристику об'єктивної сторони правопорушення.

3. Чи є можливим вчинення цього правопорушення з необережності?

4. Чи можлива за таке діяння бути кримінальна відповідальність?

5. Які види заходів забезпечення провадження можуть бути застосовані в цій ситуації?

6. Чи може поліцейський звільнити водія від відповідальності?

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

На практичному занятті було розглянуто ознаки та елементи складу адміністративного правопорушення, змодельовано практичну ситуацію за запропонованими кейсами, встановлено об'єктивні та суб'єктивні ознаки АПП, підготовлено мотивоване рішення, відпрацьовано навички кваліфікації АПП.

Практичне заняття № 3: «Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку та встановлений порядок управління»

Навчальна мета заняття: проаналізувати норми КУпАП щодо визначення ознак адміністративних правопорушень в сфері забезпечення громадського порядку і громадської безпеки та встановленого порядку управління; проаналізувати структуру та види складів АПП.

Кількість годин – 2 год.

Місце проведення – аудиторія

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика адміністративних правопорушень (проступків) у сфері забезпечення громадської безпеки та громадського порядку.
2. Кваліфікація адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку.
3. Загальна характеристика адміністративних правопорушень, що посягають на встановлений порядок управління.
3. Юридичні склади адміністративних проступків проти встановленого порядку управління.

Література: [1; 2, С. 335-480; 3-4; 5, С. 466-530; 6, С. 483-600; 7, С. 255-354; 9; 10; 20; 53; 71; 81; 87; 88; 99-104].

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до практичного заняття за темою «Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку та встановлений порядок управління» розрахований на з'ясування слухачами основних елементів та особливостей юридичного складу адміністративних правопорушень у сфері забезпечення громадської безпеки та встановленого порядку управління. Практичне заняття проводиться з метою набуття курсантами практичних навичок кваліфікації адміністративних правопорушень за статтями КУпАП.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

Практичне заняття передбачає проведення квізів та вирішення кейсів, під час їх проведення можуть використовуватися ділові ігри, моделювання практичних ситуацій, бінарні заняття за участю практичних працівників Національної поліції України тощо.

1. Види адміністративних правопорушень (проступків) у сфері забезпечення громадської безпеки та громадського порядку, їх юридичний склад.

Сформулюйте поняття «громадська безпека», «громадський порядок», «публічна безпека».

Визначте склад адміністративних правопорушень у сфері забезпечення громадської безпеки та громадського порядку.

Визначте санкцій за вказані правопорушення.

2. Юридичний склад адміністративних правопорушень (проступків) в сфері забезпечення встановленого порядку управління.

Сформулюйте поняття «встановлений порядок управління».

Визначте склад адміністративних правопорушень у сфері забезпечення встановленого порядку управління.

Визначте санкцій за вказані правопорушення.

3. Юридичний склад адміністративного правопорушення (проступку), його поняття, значення, структура.

Сформулюйте поняття складу адміністративного проступку та дайте відповіді на наступні питання:

1. Визначте структуру складу адміністративного правопорушення.
 2. Надайте характеристику об'єкта адміністративного правопорушення.
 3. Сформулюйте поняття та ознаки об'єктивної сторони адміністративного правопорушення.
 4. Сформулюйте поняття та ознаки суб'єктивної сторони адміністративного правопорушення.
 5. Надайте характеристику суб'єкта адміністративного правопорушення.
- Загальний та спеціальний суб'єкт правопорушення.

6. Визначте класифікацію складів адміністративних правопорушень.

7. *Спираючись на відповідні статті КУпАП, вирішіть практичні завдання та дайте мотивовану відповідь:*

Ситуативне завдання № 1.

Дайте детальний аналіз складу правопорушення за ст. 173 КУпАП дрібне хуліганство (об'єкт, суб'єкт, об'єктивна сторона, суб'єктивна сторона). Чим склад адміністративного правопорушення відрізняється від складу злочину «хуліганство».

8. *Спираючись на відповідні статті КУпАП, вирішіть практичне завдання за представленою фавбулою:*

Ситуативне завдання № 2.

16-річний школяр, використовуючи нецензурні слова, кричав у парку ім. Т. Г. Шевченка м. Харкова на своїх однокласників, через що був затриманий та направлений у районний відділ поліції. Школяра зобов'язали публічно вибачитись, а його батьків притягнули до відповідальності за невиконання батьками обов'язків щодо виховання дітей. Батьки були цим обурені, оскільки їх дитину вже притягнули до відповідальності, тому вони вважали недоречним притягнення їх до адміністративної відповідальності.

Чи правильно був притягнений до відповідальності неповнолітній та за якою статтею слід кваліфікувати його дії? Чи правильні дії працівників поліції щодо батьків неповнолітнього? Кваліфікуйте дії затриманих.

Ситуативне завдання № 3.

До чергової частини Харківського РУП № 1 о 00:40 годині надійшло повідомлення про те, що біля під'їзду будинку 23 по вул. Ювілейній м. Харкова компанія з шести дорослих людей розпиває спиртні напої, голосно розмовляють та нецензурно лаються. При цьому у компанії присутній неповнолітній громадянин В., якому не виповнилося 15 років. На вимогу поліцейських патрульної поліції, які приїхали за викликом, припинити неправомірні дії, компанія молодиків не відреагувала. Як наслідок, поліцейські склали відносно кожного члена компанії протокол про адміністративне правопорушення.

1. Дайте правову характеристику даній ситуації.
2. Чи буде неповнолітній громадянин В. Притягнутий до адміністративної відповідальності?

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

На практичному занятті було розглянуто сутність та ознаки адміністративних правопорушень у сфері забезпечення громадської безпеки та встановленого порядку управління; визначено види складів вказаних адміністративних правопорушень; набуто навички кваліфікації діяння за статтями Кодексу України про адміністративні правопорушення; змодельовані та вирішені практичні ситуації за запропонованими кейсами.

Тема 6. Проблемні питання провадження в справах про адміністративні правопорушення

Практичне заняття № 1: «Загальна характеристика провадження в справах про адміністративні правопорушення».

Навчальна мета заняття: засвоїти поняття «адміністративне провадження», «органи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення», «учасники провадження в справах про АПП», сформулювати вміння та навички щодо застосування норм чинного адміністративного законодавства під час здійснення провадження у справі про адміністративні правопорушення та складання адміністративно-процесуальних документів.

Кількість годин – 2 год.

Місце проведення – аудиторія

Навчальні питання:

1. Завдання, принципи та правове регулювання провадження в справах про адміністративні правопорушення.
2. Правовий статус учасників провадження в справах про адміністративні

правопорушення.

Література: [1; 2, С. 335-480; 3-4; 5, С. 466-530; 6, С. 483-600; 7, С. 255-354; 8; 9-10; 20; 25-27; 34; 36; 38; 54; 57; 59; 99; 101-103].

План проведення заняття:

I. Проведення практичного заняття за темою «Загальна характеристика провадження у справах про адміністративні правопорушення» розраховано на отримання слухачами теоретичних знань та закріплення навичок щодо застосування норм КУпАП при здійсненні провадження в справах про адміністративне правопорушення, розуміння особливостей кожної стадії провадження у справі про адміністративні правопорушення та набуття слухачами вмінь та навичок нормативного їх оформлення.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

Практичне заняття передбачає проведення квізів та вирішення кейсів, під час їх проведення можуть використовуватися ділові ігри, моделювання практичних ситуацій, бінарні заняття за участю практичних працівників Національної поліції України тощо.

1. Завдання, принципи та правове регулювання провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Під час розгляду даного питання необхідно сформулювати завдання та принципи адміністративного провадження, проаналізувати норми КУпАП та дати відповіді на запитання:

1. Дайте визначення поняття «провадження у справах про адміністративне правопорушення».
2. Поясніть, що таке спрощене провадження в справах про адміністративні правопорушення.
3. Спираючись на відповідну статтю КУпАП, визначте основні завдання провадження у справах про адміністративне правопорушення.
4. Дайте характеристику принципів провадження у справах про адміністративне правопорушення.
5. Визначте правове регулювання провадження в справах про адміністративні правопорушення.
6. Назвіть обставини, які виключають провадження в справі про адміністративне правопорушення (ст. 247 КУпАП):

2. Правовий статус учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення

Під час розгляду даного питання необхідно визначити систему суб'єктів адміністративної юрисдикції, їх права і обов'язки, а також дати відповіді на запитання:

1. Які органи (посадові особи) уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення?

2. Визначте поняття та види підвідомчості справ про адміністративні правопорушення.

3. Дайте перелік осіб, які беруть участь у провадженні у справах про адміністративні правопорушення, та визначте їх права і обов'язки.

4. Хто такі «законні представники»?

5. Які органи (посадові особи) мають право скласти протоколи про адміністративне правопорушення?

6. Визначте суб'єктів виконання постанови в справах про адміністративні правопорушення?

7. Для закріплення теоретичного матеріалу з питань визначення сутності адміністративної юрисдикції, системи органів адміністративної юрисдикції виконайте письмові завдання за представленими фабулами справ:

Ситуативне завдання №1:

До поліції телефоном «102» звернувся громадянин Петрикін про те, що його сусід Коваленко на спільній межі садових ділянок вирощує рослину схожу на коноплі.

Поліцейські нарахували 87 кущів рослини які виростили на межі садових ділянок Петрикіна та Коваленко.

1. Кваліфікуйте дії гр. Коваленка.. Які кваліфікуючі ознаки даного проступку ви можете назвати?

2. Які органи адміністративної юрисдикції мають право розглядати вказану справу про адміністративне правопорушення і які процесуальні документи мають бути при цьому складені?

Спираючись на конкретні статті КУпАП, дайте відповідь:

- які завдання виконує провадження у справах про адміністративні правопорушення;
- які принципи провадження в справах про АПП закріплено у КУпАП;

Ситуативне завдання № 2:

Громадянин Кушнір вирішив запалити цигарку на дитячому майданчику біля загальноосвітньої школи № 50 м. Харкова. Під час паління до нього підійшов наряд патрульних поліцейських і повідомив йому про скоєння правопорушення. Під час встановлення обставин справи і особи правопорушника, було виявлено, що гр. Кушніру було 18 років. Патрульні поліцейські склали відносно гр. Кушніра протокол про адміністративне правопорушення за ст. 175 – 1 КУпАП та викликали його батьків.

Який вид провадження має місце у вказаній ситуації?

Ситуативне завдання № 2.

Водій легкового автомобіля гр. Танько спробував виконати обгін з порушенням правил дорожнього руху (включив сигнал, додав швидкості), але побачивши патрульний автомобіль, припинив намір виконати заборонений маневр. Не

дивлячись на це, щодо гр. Танько було складено протокол про адміністративне порушення.

1. Здійснить юридичний аналіз ситуації.
2. Чи мало місце адміністративне правопорушення?
3. Чи законними були дії поліцейських?

Ситуативне завдання №3.

Патрульними поліцейськими було затримано громадянина Фоменка, який, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, образливо чіплявся до громадян, голосно кричав і нецензурно лаявся. Працівники поліції склали на громадянина Фоменка протокол про вчинення адміністративного правопорушення за ст. 173 КУпАП. З метою забезпечення своєчасного і правильного розгляду справи та виконання постанови по справі про адміністративне правопорушення, патрульні доставили громадянина Фоменка до приміщення органу поліції.

Чи мало місце у вказаній ситуації адміністративне правопорушення, якщо так, то які заходи забезпечення провадження по справі про адміністративне правопорушення були застосовані поліцейськими? Чи законними були їх дії?

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

На практичному занятті було розглянуто загальну характеристику провадження у справі про адміністративні правопорушення, змодельовано практичні ситуації за запропонованими кейсами, відпрацьовано навички кваліфікації адміністративного правопорушення.

Практичне заняття № 2: «Система органів, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення».

Навчальна мета заняття: визначити систему органів, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення; визначити поняття та види підвідомчості справ про АПП, сформулювати у слухачів навичок щодо визначення підвідомчості справ про адміністративні правопорушення.

Кількість годин – 2 год.

Місце проведення – аудиторія

Навчальні питання:

1. Система органів, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення.
2. Поняття та види підвідомчості справ про адміністративне правопорушення.

Література: [1; 2, С. 335-480; 3-4; 5, С. 466-530; 6, С. 483-600; 7, С. 255-354; 8; 9-10; 20; 25-27; 34; 36; 38; 54; 57; 59; 99; 101-103].

План проведення заняття:

I. Проведення практичного заняття за темою «Система органів, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення» розраховано на отримання слухачами теоретичних знань та закріплення навичок щодо застосування норм КУпАП при здійсненні провадження в справах про адміністративне правопорушення.

Практичне заняття проводиться з метою набуття курсантами вмінь та навичок з вирішення підвідомчості справ про адміністративні правопорушення.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

Практичне заняття передбачає проведення квізів та вирішення кейсів, під час їх проведення можуть використовуватися ділові ігри, моделювання практичних ситуацій, бінарні заняття за участю практичних працівників Національної поліції України тощо.

2. Система органів, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення

Під час розгляду даного питання необхідно визначити систему суб'єктів адміністративної юрисдикції, їх права і обов'язки, а також дати відповіді на запитання:

8. Які органи (посадові особи) уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення?

9. Визначте поняття та види підвідомчості справ про адміністративні правопорушення.

10. Які органи (посадові особи) мають право скласти протоколи про адміністративне правопорушення?

11. Для закріплення теоретичного матеріалу з питань визначення сутності адміністративної юрисдикції, системи органів адміністративної юрисдикції виконайте письмові завдання за представленими фабулами справ:

Ситуативне завдання №1:

Громадянин Тарнавський (18 років) розпивав алкогольні напої у міському парку. При цьому, знаходячись у стані алкогольного сп'яніння, нецензурно висловлювався на адресу прохожих, які робили йому зауваження. За викликом громадянина Павленка, наряд патрульної поліції пред'явив вимогу щодо негайного припинення протиправної поведінки, на що гр. Тарнавський не реагував, більш того, почав образливо висловлюватися на адресу поліцейських.

Проаналізуйте ситуацію і визначте орган (посадові особи), який уповноважений розглядати справу про вказане адміністративне правопорушення.

2. Поняття та види підвідомчості в справах про адміністративні правопорушення.

Під час розгляду даного питання необхідно сформулювати поняття «підвідомчість», «предметна підвідомчість», «територіальна підвідомчість».

1. Спираючись на конкретні статті КУпАП, виконайте письмові завдання:
Ситуативне завдання № 1.

Під час охорони громадського порядку по вул. ім. Ярослава Мудрого до поліцейських патрульної поліції звернулася гр. Петренко, яка повідомила, що на дитячому майданчику, де граються маленькі діти, перебувають двоє громадян, які розпивають пиво, палять цигарки, виражаються нецензурною лайкою і на зауваження сторонніх громадян не реагують. На законні вимоги патрульних припинити протиправну поведінку громадяни не реагували. *Здійсніть юридичний аналіз ситуації.*

1. Чи є склад адміністративне правопорушення? Визначте кваліфікацію діянь вказаних громадян.

2. Визначте підвідомчість справи про вказані адміністративні правопорушення.

2. Виконайте письмові завдання за представленими фабулами справ:

Ситуативне завдання № 2.

Громадянин В. під час скандалу в сім'ї вдарив свою дружину по обличчі, а потім сильно штовхнув її, внаслідок чого дружина впала і зламала руку. Дружина В. заяву до органу Національної поліції не подавала, але в лікарні, куди вона звернулася по медичну допомогу, викликали працівників поліції, які керуючись КУпАП склали протокол про адміністративне правопорушення.

1. За якою статтею КУпАП слід кваліфікувати дії В.?

2. Кому підвідомча справа про адміністративне правопорушення?

Ситуативне завдання № 3.

Громадянина Кружкова за вчинене ним 17 квітня 2021 року дрібне хуліганство було притягнуто до адміністративної відповідальності за ст. 173 КУпАП. Для участі у розгляді справи органами Національної поліції він викликався повістками 18 та 20 квітня, але на розгляд справи не з'явився без поважних причин.

Визначте підвідомчість справи. Якими повинні бути дії органів Національної поліції у цій ситуації, які порушення допущено? Відповідь обґрунтуйте з посиланням на чинні нормативно-правові акти.

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

На практичному занятті було визначено поняття та види підвідомчості справ про АПП; розглянуто види органів, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення; змодульовано практичні ситуації за запропонованими кейсами; відпрацьовано навички визначення підвідомчості справ про адміністративні правопорушення.

Практичне заняття № 3: «Стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення».

Навчальна мета заняття: визначити поняття та види стадій провадження в справах про адміністративні правопорушення; сформувати у слухачів вміння складати протоколи та постанови в справах про адміністративні правопорушення.

Кількість годин – 2 год.

Місце проведення – аудиторія

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика стадій провадження в справах про адміністративні правопорушення.
2. Порушення справи та попереднє з'ясування всіх її обставин.
3. Розгляд справи та винесення постанови.
4. Оскарження постанови та перегляд справи.
5. Виконання постанови по справі про адміністративне правопорушення.

Література: [1; 2, С. 335-480; 3-4; 5, С. 466-530; 6, С. 483-600; 7, С. 255-354; 8; 9-10; 20; 25-27; 34; 36; 38; 54; 57; 59; 99; 101-103].

План проведення заняття:

I. Проведення практичного заняття за темою « Стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення» розраховано на отримання слухачами теоретичних знань та закріплення навичок щодо застосування норм КУпАП при здійсненні провадження в справах про адміністративне правопорушення, розуміння особливостей кожної стадії провадження у справі про адміністративні правопорушення, нормативного їх оформлення.

Практичне заняття проводиться з метою набуття курсантами вмінь та навичок зі складання процесуальних документів в справах про адміністративні правопорушення на кожній із стадій адміністративного провадження в справах про адміністративні правопорушення, визначення підстав та порядку порушення справи про адміністративні правопорушення, розгляду адміністративної справи, оскарження та виконання винесеної по справі постанови, встановлення підстав застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративне правопорушення.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

Практичне заняття передбачає проведення квізів та вирішення кейсів, під час їх проведення можуть використовуватися ділові ігри, моделювання практичних ситуацій, бінарні заняття за участю практичних працівників Національної поліції України тощо.

1. Загальна характеристика стадій провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Під час розгляду даного питання необхідно проаналізувати норми КУпАП та дати відповіді на запитання:

1. Дайте визначення поняття «провадження у справах про адміністративне правопорушення».

2. Поясніть, що таке спрощене провадження в справах про адміністративні правопорушення.

3. Визначте види стадій провадження в справах про адміністративні правопорушення.

4. Визначте обов'язкові та факультативні стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Спираючись на конкретні статті КУпАП, виконайте письмові завдання:

Ситуативне завдання № 1:

При написанні контрольної роботи курсант Іванов відповів стверджувально на такі питання:

– провадження у справах про адміністративні правопорушення виконує дві групи завдань: юрисдикційне і каральне;

– до стадій провадження у справах про адміністративні правопорушення належать: порушення справи і з'ясування її обставин; розгляд справи про адміністративне правопорушення; опротестування постанови у справі про адміністративне правопорушення; виконання постанови у справі про адміністративне правопорушення;

Чи правильні відповіді надав курсант Іванов. Якщо ні, дайте правильну відповідь та обґрунтуйте її.

2. Стадія порушення справи про адміністративний проступок та попереднє з'ясування її обставин. Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Під час розгляду даного питання необхідно проаналізувати норми КУпАП, з'ясувати алгоритм дій уповноваженої особи під час порушення справи про адміністративний проступок, визначити його порядок та підстави.

1. З яких етапів складається стадія порушення справи про адміністративне правопорушення?

2. Що є підставою для порушення адміністративної справи та попереднього з'ясування її обставин?

3. Розкрийте зміст протоколу про адміністративне правопорушення і порядок його складення.

4. Визначте обставини, за яких адміністративна справа не порушується, а порушена справа підлягає закриттю.

Ситуативне завдання №3.

Громадянин Синиця, який брав участь у вуличному поході, голосно викрикував антиурядові гасла, закликав до невиконання вимог представників влади щодо дотримання визначеного маршруту вуличного походу, був затриманий та доставлений до Немишлянського відділу поліції ГУНП в Харківській області. При затриманні вчинив злісну непокору наряду патрульної поліції. У зв'язку з тим, що в приміщенні відділу поліції він відмовився назвати відомості про себе, гр. Синиця перебував там протягом доби. Лише після того, як працівниками

чергової частини була встановлена його особа (виявився мешканцем іншого міста), матеріали відносно нього були передані до місцевого суду.

1. Здійснить юридичний аналіз ситуації.
2. Чи мало місце адміністративне правопорушення?
3. Які заходи забезпечення провадження були застосовані поліцейськими?
4. Чи правомірними були дії поліцейських?

3. Розгляд адміністративної справи і винесення по ній постанови.

Під час розгляду даного питання необхідно проаналізувати норми КУпАП, з'ясувати порядок розгляду справи про адміністративні правопорушення.

1. З яких етапів складається стадія розгляду справи про адміністративні правопорушення? Вкажіть місце розгляду справи про адміністративне правопорушення.

3. Розкрийте зміст та види постанови по справі про адміністративне правопорушення.

4. Визначте строки розгляду справи про адміністративні правопорушення.

5. Визначте обставини, що підлягають з'ясуванню при розгляді справи про адміністративне правопорушення.

6. У чому особливість розгляду справи про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване в автоматичному режимі?

7. Виконайте письмові завдання за представленими фабулами справ:

Ситуативне завдання № 1:

28 серпня 2023 р. о 17 год.00 хв. по вул. 23 Серпня м. Харкова, гр. Косаренко Іван Петрович (15.07.1985 р.н., проживає м. Харків, вул. Бучми, буд.71, кв.15; працює майстром СТО «Автодуш» на вул. Гв. Широнінцев 3 м. Харкова,; 08.03.2020 року накладено штраф за ч.1 ст.178 КУпАП протокол Московського відділу поліції ГУНП у Харківській області, АПН № 15789), перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, чіплявся до перехожих, вимагав купити в нього каністру з бензином, на їх відмову обзивав нецензурною лайкою. Після цього підняв камінь з землі та розбив вітрину продуктового магазину ТОВ «КУЛІНІЧІ» за адресою вул. 23 Серпня, 3 (директор магазину Кузьменко А.П.).

На вимогу поліцейських патрульної поліції, гр. Косаренко правопорушення не припинив, внаслідок чого до нього було застосовано фізичну силу, затримано та доставлено до Шевченківського ВП ГУНП в Харківській області; проведено огляд особи, речей, що були при ньому та їх вилучення.

Свідками правопорушення стали: 1) гр-н. Максимів Семен Тарасович, 1978 р.н., прож. м. Харків, вул.23 Серпня 47, кв.71.; 2) гр-ка Петрикiна Тетяна Петрівна, 1967 р.н., прож. м. Харків, вул. Шекспіра 74 кв. 5.

Відповідно до представленої фабули, кваліфікуйте дії гр. Косаренка І.П. за нормами КУпАП та дайте мотивовані відповіді на питання:

- 1) Які діяння становлять об'єктивну сторону правопорушення?

2) Які адміністративні стягнення накладаються за вчинення правопорушення?

3) Які процесуальні документи складаються під час документування правопорушення?

4) Яка уповноважена особа має право складати протоколи про адміністративне правопорушення?

5) Презентувати алгоритм дій поліцейського при складанні протоколу про адміністративне правопорушення для навчальної групи.

4. Оскарження постанови і перегляд справи.

1. Визначте суб'єктів оскарження постанови про накладення адміністративних стягнень.

2. Набрання постановою чинності.

3. Строки подання скарги на винесену постанову по справі про адміністративне правопорушення.

4. Визначте порядок розгляду скарги на винесену постанову по справі про адміністративне правопорушення.

5. Які рішення приймає орган (посадова особа) при розгляді скарги на постанову по справі про адміністративне правопорушення?

5. Виконання постанови про накладення адміністративних стягнень.

1. Визначте загальні правила виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.

2. Визначте строки виконання постанови по справі про адміністративні правопорушення.

3. Особливості виконання постанов про накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу.

4. Визначте особливості та суб'єкта виконання постанови про накладення адміністративного стягнення у вигляді адміністративного арешту.

5. Визначте суб'єкта виконання постанови про застосування адміністративного стягнення у вигляді громадських робіт.

6. Спираючись на конкретні статті КУпАП, вирішить письмові завдання:

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

На практичному занятті було розглянуто стадії провадження у справі про адміністративні правопорушення, змодульовано практичні ситуації за запропонованими кейсами, встановлено алгоритм складання протоколу про адміністративне правопорушення та його зміст, підстави та порядок оформлення постанови по справі про адміністративне правопорушення, відпрацьовано навички кваліфікації адміністративного правопорушення.

Тема 7. Формування та розвиток адміністративно-процедурного права

Семінарське заняття: «Формування та розвиток адміністративно-процедурного права»

Навчальна мета заняття: визначити поняття, види а правове регулювання адміністративних процедур, окреслити правові засади їх реалізації в сфері публічного управління в Україні; надати характеристику стадій адміністративної процедури.

Кількість годин – 2.

Навчальні питання:

1. Поняття та види адміністративних процедур, правові засади їх реалізації в сфері публічного адміністрування.
2. Принципи адміністративної процедури.
3. Учасники адміністративної процедури.
4. Стадії адміністративної процедури.

Методичні вказівки:

1. Сформулюйте визначення понять: «адміністративна процедура», «адміністративний процес», «адміністративна процедура», «адміністративно-процедурні норми», «адміністративний орган», «звернення громадян», «заява», «скарга», «пропозиція».

2. Окресліть характерні риси адміністративних процедур.

3. Визначте види адміністративних процедур.

4. Дайте характеристику принципів адміністративних процедур.

5. Окресліть систему адміністративно-процедурного права.

Адміністративно-процедурні відносини. Адміністративно-процедурні норми.

6. Визначте методи адміністративно-процедурного права.

7. Визначте суб'єктів адміністративної процедури. Окресліть учасників адміністративного провадження, їх права та обов'язки.

8. Які існують адміністративно-юрисдикційні провадження?

9. Дайте детальну характеристику стадій адміністративних процедур.

10. Визначте правові засади та порядок здійснення дисциплінарного провадження.

Дайте поняття «дисциплінарного проступку» та які види дисциплінарних стягнень передбачені за порушення дисципліни і законності?

11. Визначте особливості порядку провадження зі звернень громадян.

Вирішіть практичне завдання, спираючись на норми відповідних законів:

Ситуативне завдання № 1.

Громадянин К. звернувся до управління захисту прав споживачів із скаргою на дії працівників торгівлі, які відмовили йому в наданні інформації про якість продуктів харчування, які він хотів придбати.

Через 20 днів К., не одержавши інформації про стан розгляду його скарги, прийшов до управління захисту прав споживачів і поцікавився, що зроблено по його скарзі. В приймальні він одержав відповідь, що перевірка скарги

завершена і через 3 дні по ній буде прийнято рішення. К. попросив надати йому матеріали перевірки для ознайомлення і виявив бажання бути присутнім під час розгляду його скарги. Але в цьому проханні йому було відмовлено, посилаючись на те, що таких прав він не має, а про результати розгляду буде повідомлено письмово.

1. Дайте юридичну оцінку вказаній ситуації.

2. Назвіть права громадян при розгляді заяви чи скарги.

12. Сформулюйте відповіді на додаткові запитання:

- види звернень громадян;
- які вимоги ставляться до звернень громадян;
- які існують звернення громадян в залежності від форми викладення;
- які існують звернення громадян залежно від суб'єктів їх подання;
- які гарантії права громадян на звернення;
- особливості розгляду електронної петиції;
- особливості розгляду скарг на дії чи рішення органу державної влади;
- визначте права громадянина при розгляді заяви чи скарги;
- визначте обов'язки органів та посадових осіб щодо розгляду заяв чи скарг громадян;
- окресліть строки розгляду звернень громадян.

13. Проаналізуйте зміст ст. ст. 218, 219 КУпАП. Виконайте письмові завдання щодо визначення підвідомчості справ про адміністративні правопорушення адміністративним комісіям:

Ситуація № 1:

Під час прогулянки у дворі багатоповерхівки собака гр-на Грищенка розірвав куртку гр-ки Ветрової, вартістю 1200 грн.

Кваліфікуйте діяння Грищенка, визначте органи (посадових осіб), уповноважених розглядати зазначене адміністративного правопорушення.

Ситуація № 2:

Чи може контролер-ревізор здійснювати доставлення порушника, адміністративне затримання за вчинення адміністративного проступку, передбаченого ст. 135 КУпАП? Чим відрізняється доставляння порушника від адміністративного затримання?

14. Проаналізуйте зміст ст. ст. 259, 260, 261, 262 КУпАП.

15. Дайте характеристику провадження з надання адміністративних послуг. Відповідно до Закону України «Про адміністративні послуги» визначте поняття та види адміністративних послуг.

Окресліть учасників відносин щодо надання адміністративних послуг. Які вимоги щодо якості надання адміністративних послуг.

Питання цільових виступів слухачів:

1. Адміністративна процедура і адміністративний процес: сучасні тенденції у розумінні правових явищ.

2. Проблеми систематизації адміністративно-процедурного законодавства.

3. Проблеми правового регулювання та практики здійснення окремих адміністративних процедур (проваджень).

Теми рефератів:

1. Загальні положення Закону України «Про адміністративну процедуру».

2. Особливості здійснення адміністративно-юрисдикційних процедур.

Література: [1; 2, С. 445-687; 3-4; 5, С. 289-326, С. 507-640; 6-7; 8, С. 101-347; 9-10; 25-27; 29; 32; 42; 59; 84; 90].

Тема № 8. Адміністративно-правове регулювання контролю та нагляду в публічному адмініструванні

Семінарське заняття: «Адміністративно-правове регулювання контролю та нагляду в публічному адмініструванні»

Навчальна мета заняття: засвоїти поняття контролю та нагляду в публічному управлінні, їх адміністративно-правове регулювання; визначити види контролю в публічному управлінні.

Кількість годин – 2.

Навчальні питання:

1. Сучасне розуміння сутності, правового регулювання та ознак контролю.
2. Види контролю та принципи його здійснення.
3. Система органів державного контролю.

Методичні вказівки:

1. Сформулюйте визначення понять: «контроль», «державний контроль», «громадський контроль», «адміністративний нагляд», «фінансовий контроль», «аудит», «перевірка», «інспектування».

2. Визначте особливості контролю в публічному управлінні. В чому полягають відмінності контролю від нагляду в публічному управлінні?

2. Дайте характеристику видів контролю в публічному управлінні залежно від кваліфікаційних ознак.

3. Визначте особливості внутрішнього контролю в публічному управлінні.

4. Що собою представляє вибірковий контроль?

5. Дайте детальну характеристику основних принципів контролю в публічному управлінні.

6. Визначте систему органів державного контролю.

7. Визначте особливості здійснення контролю з боку органів місцевого самоврядування в публічному управлінні.

8. Назвіть контрольні повноваження органів місцевого самоврядування.
9. Визначте правові засади та значення здійснення громадського контролю в публічному управлінні.
10. Сформулюйте відповіді на додаткові запитання:
 - дайте поняття «публічної інформації»;
 - яка інформація може бути оприлюднена відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації»;
 - визначте права представників засобів масової інформації при здійсненні контролю у сфері публічного адміністрування.
11. Визначте стадії контрольно-наглядового провадження та дайте детальну характеристику кожної з них.

Питання цільових виступів слухачів:

1. Сучасне розуміння законності в публічному управлінні та способів її забезпечення.
2. Проблеми законодавчого регулювання контрольно-наглядової діяльності суб'єктів публічної адміністрації.
3. Громадський контроль в публічному управлінні та його розвиток.

Теми рефератів:

1. Теоретико-правова характеристика контролю і нагляду в публічному управлінні.
2. **Правові засади та значення здійснення громадського контролю в публічному управлінні.**

Література: [1; 2, С. 303-518; 3-4; 5, С. 261-288; 6, С. 343-393; 7-8; 9, С. 97-133; 20; 42; 51; 57; 63; 76; 98-101].

4. Рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна література:

1. Адміністративне право України. Загальна частина у схемах : навч. посіб. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; [О. В. Брусакова, Д. В. Швець та ін.]. Харків : ХНУВС, 2019. 236 с.
2. Адміністративне право : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / [Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Зуй та ін.]. Вид. 6-те, допов. та перероб. З опорою на законодавство станом на 1 квіт. 2021 р. – Харків : Право, 2021. 196 с.
3. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін.; за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Видання четверте. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7874/%D0%90%D0%B4D0>

4. Адміністративне право України (загальна частина) : навч. посіб. / [Остапенко О. І. Ковалів М. В., Єсімов С. С. та ін.] ; [Вид. 2-е, доп.] Львів : СПОЛОМ, 2021. 616 с.

5. Судові, правоохоронні, контрольно-наглядові та правозахисні органи України. Підручник. / МВС України, Харків.нац.ун-т внутр. справ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С.М. Гусарова ; [Гусаров С.М., Салманова О.Ю., Комзюк А.Т. та ін.]. Харків, 2020. 512 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9887>

6. Правове регулювання адміністративних послуг (у схемах) : навч. посіб. / МВС П68 України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. В. Сокурєнка ; [О. В. Брусакова, К. О. Крут, І. В. Панова та ін.]. Харків : ХНУВС, 2021. 120 с.

Додаткова література:

7. Курс адміністративного права України: підручник / за ред. О. В. Кузьменко. 3-тє вид., допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 904 с.

8. Адміністративне право : підручник / Ю.П. Битяк (кер. авт. кол.), І.М. Балакареєва, І.В. Бойко та ін. ; за заг. ред. Ю.П. Битяка. Харків : Право, 2020. 392 с.

9. Бородін І.Л. Адміністративне право України : підручник; Нац. авіац. ун-т. Київ : Правова єдність: Алерта, 2019. 548 с.

10. Мельник Р.С. Адміністративне право України (у схемах та коментарях) : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер: Буква Закону, 2018. 343 с.

11. Адміністративна відповідальність та провадження в справах про адміністративні правопорушення : навч. посіб. / О.В. Кузьменко, М.В. Пługатир, І.Д. Пастух та ін. Київ : Центр учб. літ., 2016. 387 с.

12. Адміністративна відповідальність : курс лекцій / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, І.Д. Пастух та ін. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 567 с.

13. Нагаєв В.М. Публічне адміністрування: електронний навчальний посібник. Х.: ХНАУ, 2018. 278 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/4925/1/NP_Public%20administration_2019.PDF

14. Бакуменко В. Д., Бондар І.С., Горник В. Г., Шпачук В. В. Особливості публічного управління та адміністрування : Навчальний посібник. К. : КНУКіМ, 2016. 167 с.

15. Вітвіцький, С.С. Адміністративне право та процес : навч. посіб. / С.С. Вітвіцький, Т.В. Хайлова, О.М. Пересада; Донец. держ. ун-т внутр. справ. Одеса : ВД "Гельветика", 2022. 400 с.

16. Адміністративний процес : навч. посіб. / [Салманова О. Ю., Комзюк А. Т., Гусаров С. М. та ін.] ; за заг. ред. О. Ю. Салманової, А. Т. Комзюка. Харків : ХНУВС, 2022. 412 с.

17. Ківалов С. В. Адміністративне право: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання) / С. В. Ківалова, Л. Р. Біла-Тіунова, Т.І. Білоус-Осінь. Одеса : Фенікс, 2019. 136 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/12119>.

18. Administrative law of Ukraine for foreigners: Popular science publication / Valentyn Halunko (ed.) and others. Odesa : Publishing House «Helvetica», 2021. 88 с. (*Адміністративне право України для іноземців: Науково-популярне видання / Валентин Галуцько (ред.) та ін. Одеса: Видавництво «Гельветика», 2021. 88 с.*).
19. Національна поліція України. Організаційно-правове забезпечення діяльності. / С. Петков, І. Іванов, М. Лошицький та ін., Київ: Центр навчальної літератури, 2023. 360 с.
20. Національна поліція України в умовах воєнного стану. Настільна книга поліцейського. / Під. заг. ред. Копотуна І. М. Київ. ВД «Професіонал», 2022. 508 с.
21. Науково-практичний коментар до Закону України «Про місцеве самоврядування України» / За заг. ред. Чижмарь К.І. Київ.: Видавничий дім «Професіонал», 2020. 400 с.
22. Науково-практичний коментар Кодексу про адміністративні правопорушення. Станом на 3 лютого 2021 р. / За заг. ред. Журавльова Д.В. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2021. 816 с.
23. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» / Кол. авт.; кер. авт. кол. д.ю.н., доц. Т.П. Мінка. Дніпро: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 480 с.
24. Дисциплінарний статут Національної поліції України : науково-практичний коментар / За заг. ред. доктора юридичних наук, професора Сокурєнка В.В. Х.: Майдан, 2019. 254 с.
25. Гусаров С.М. Правозастосовна діяльність в Україні : монографія / С.М. Гучаров. Харків : Золота миля, 2015. 416 с.
26. Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України: монографія / Гусаров С. М., Салманова О. Ю., Комзюк А. Т., Музичук О. М., Казанчук І. Д. / Міністерство внутрішніх справ України. Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків : Факт, 2022. 452 с.
27. Салманова О.Ю. Правові акти в управлінській діяльності Національної поліції України : монографія. Харків : Панов, 2016. 259 с.
28. Панасюк О.В. Адміністративно-деліктне право України: теоретичні питання розвитку та реформування: монографія. Харків: ФОП Панов, 2020. 549 с.
29. [Місьцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: колективна монографія](#) / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. К.: РІДНА МОВА. 2016. 744 с.
30. Карабін Т.О. Розподіл повноважень публічної адміністрації: Монографія. Ужгород: Гражда, 2016. 220 с.
31. Легеза Є. О. Теорія публічних послуг : адміністративно-правова складова : монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2016. 452 с.
32. Маркіян Сидор. Адміністративно-правові аспекти взаємодії місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування: монографія ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : Ліга Прес, 2016. 191 с.

33. Законодавче забезпечення правоохоронної діяльності : навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Сокурєнка. Харків : Стильна типографія, 2017. 1164 с. – (до 100-річчя підготовки охоронців правопорядку у Харкові).
34. Туркова О.К. Правова природа процедур надання адміністративних послуг в Україні : дис. канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків:, 2017. 238 с.
35. Яременко А.О. Збірник ситуаційних задач зі службової діяльності та алгоритми дій працівників поліції щодо їх вирішення : навч. посіб. для курсантів, слухачів закл. вищ. освіти МВС України і правоохоронців органів та підрозділів НП України. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 231 с.
36. Гусаров С.М. Сучасні законодавчі ініціативи удосконалення нормативно-правового забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні. / *Moderní aspekty vědy: XIV. Díl mezinárodní kolektivní monografie. Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. 2021. Str. 269-277.*
37. Салманова О. Ю. Проблеми розмежування сфер регулятивного впливу нормативно-правових актів МВС України та Національної поліції України. *Moderní aspekty vědy: XII. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. 2021. Str. 833-847.*
38. Комзюк А.Т. Проблеми визначення і врегулювання основних положень провадження в справах про адміністративні проступки. *Moderní aspekty vědy: XII. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. 2021. Str. 278. (ODDÍL 8. PRÁVO. P. 271-285)*
39. Гусаров С.М. Можливості впровадження в Україні ефективних сучасних зарубіжних моделей організації та діяльності органів поліції. ***Police activity in Ukraine and European countries: modern standards and unification options*** (Поліцейська діяльність в Україні та в європейських країнах: сучасні стандарти та можливості для їх уніфікації): Collective monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2021. P. 32-56.
40. Gusarov Sergiy. Certain aspects of state service reform. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. Vol. 27. № 1, 2020. Pp. 14-25. URL: <http://visnyk.kh.ua/uk/article/okremi-aspekti-reformuvannya-derzhavnoyi-sluzhbi> (Окремі аспекти реформування державної служби).
41. Казанчук І.Д. Сутність та значення методу переконання в сфері адміністративно-правової охорони навколишнього природного середовища в Україні. *Multidisciplinární mezinárodní vědecký magazín «Věda a perspektivy»*. Praha, České republika. № 1 (20). 2023. С. 122-134.
42. Казанчук І. Д. Правова характеристика принципів діяльності Національної поліції України та проблеми їх дотримання в сфері забезпечення публічної безпеки і порядку в умовах воєнного стану. *Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Право»): журнал*. № 3(9). 2023. С. 319-332.
43. Gusarov, S.M. Certain aspects of state service reform (2020) *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 27 (1), pp. 14-25. DOI: [https://doi.org/10.37635/jnalsu.27\(1\).2020.14-2](https://doi.org/10.37635/jnalsu.27(1).2020.14-2). Q4 (Окремі аспекти реформування державної служби).

44. Yevdokimenko S., Inshyn M., Salmanova O., & Polstyanoy A. Organizational and Legal Principles of Ensuring Academic Autonomy of Higher Educational Institutions. *AMAZONIA INVESTIGA* (2020). Volume 9. Issue 32 / August 2020. P.55-60. Web of Science: DOI: <http://dx.doi.org/10.34069/AI/2020.32.08.6> (Організаційно-правові засади забезпечення академічної автономії вищих навчальних закладів).

45. Valentyn Halunko, Nataliia Varenia, Sergiy Gusarov, Iryna Berezovska, Oleksander Griza. State regulation over operations with military goods as an protection element of a state national security. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. (2020). Volume 23. Special Issue 1. P. 87-91. Q2. (Державне регулювання операцій з товарами військового призначення як елемент захисту національної безпеки держави).

46. Bezpalova, O., Dzhafarova, M., Volkovych, O., Rudoi, K., Minchenko, O. Police competence as a subject of countering and combating illicit drug trafficking. (2020). *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*, 23 (4), pp. 1-6. Q2. (Компетенція поліції як суб'єкт протидії та боротьби з незаконним обігом наркотиків).

47. Salmanova, O., Popovich, E., Nikitin, A., Tesliuk, I. Administrative and Legal Principles of the Digitization of Public relations. *AMAZONIA INVESTIGA*. (2020). Vol. 9. Núm. 25: 418 - 422/ enero 2020. (Web of Science: 000507401400047). (Адміністративно-правові принципи оцифрування суспільних відносин).

48. Komziuk, A., Salmanova, O., Salmanov, O. Responsibility for Administrative and Criminal Offenses in the Field of Use of Airspace of Ukraine (2022). *Lecture Notes in Networks and Systems*, 367 LNNS, pp. 649-663. Web of Science: DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-94259-5_54. (Відповідальність за адміністративні та кримінальні правопорушення у сфері використання повітряного простору України).

49. Popova, S., Popova, L., Kazanchuk, I., Bandurka, I., Kyrieieva, I. The role of local self-government bodies in prospective areas of regional development [El papel de los Órganos de autogobierno local en las Áreas de desarrollo regional] (2021). *Estudios de Economía Aplicada*, 39 (7). pp. 1-11. DOI: <https://doi.org/10.25115/eea.v39i7.5000>. Q4. (Роль органів місцевого самоврядування в перспективних напрямках регіонального розвитку).

50. Sergiy Mykolaiovych Gusarov, Olha Zolotar, Marina Belanuk, Liudmyla Viktorivna Svyrydova. Legal Principles of Opposition to Separatism in the Modern State. *Amazonia investiga* (2020). Vol. 9. Núm. 29. P. 29-36. Web of Science: DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2020.29.05>. (Правові засади протидії сепаратизму в сучасній державі).

51. Halyna Shaulska, Iryna Kazanchuk, Hrygorii Bukanov. Legal and regulatory fundamentals of interaction of civil society and government authorities in the system of public administration. (*Нормативно-правові основи взаємодії громадянського суспільства та органів державної влади в системі публічного управління*). *JOURNAL OF LAW AND POLITICAL SCIENCES*. VOL. (37). THIRTEENTH YEAR–ISSUE (2) APRIL. 2023 P. 354-378. URL: <http://journal-law.com/> (Web of Science).

Нормативно-правові акти:

52. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. (в ред. від 01.01.2020). *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України «Законодавство України»*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
53. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. №38. Ст. 385. (в ред. від 22.06.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>
54. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13. ст.222. (в ред. від 31.03.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
55. Про запобігання корупції: закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. *Голос України* від 25.10.2014. 2014. № 206. (в ред. від 28.05.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
56. Про адміністративні послуги: Закон України 06.09.2012 № 5203-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 32. стр. 1705. ст.409. (в ред. від 31.03.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>
57. Про інформацію: Закон України: від 2.10.1992 № 2657-XII. (в ред. від 27.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
58. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. (в ред. від 31.03.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
59. Про звернення громадян: закон України від 02.10.1996 № 393/96. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 256. (в ред. від 31.03.2023). URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>
60. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 250. (в ред. від 09.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
61. Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 21.11.2002 №228-IV. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-15>
62. Про місцеві державні адміністрації : Закон України : від 09.04.1999 № 586-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 20-21. Ст. 3190. (в ред. від 27.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
63. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 №280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. ст.170 (в ред. від 09.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
64. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. Ст. 43. (в ред. від 28.05.2023) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19/>
65. Про громадські об'єднання : закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 1. Ст. 1. (в ред. від 27.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
66. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від

07.06.2001 № 2493-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 33. ст. 175 (в ред. від 01.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>

67. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17.06.2014 №1508-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 34. Ст. 1167. (в ред. від 04.04.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>

68. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. №13. Ст.91. (в ред. від 14.05.2020). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157-19>

69. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 03.02.2015 № 141-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 13. ст.87. (в ред. від 09.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-19#Text>

70. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. стор. 1970, стаття 379. (в ред. від 02.08.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

71. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X (в ред. від 15.04.2023). *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України* «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

72. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35–36, 37. Ст. 446. (в ред. від 11.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>

73. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України : Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 29. ст.233. (в ред. від 31.03.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19#Text>

74. Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993 № 3353-XII. (в ред. від 01.06.2022). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>.

75. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31, ст.545. в ред. від 15.04.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>

76. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону :закон України від 22.06.2000 № 1835-III. *Офіційний вісник України*. 2000. № 30. Ст. 1248. (в ред. від 11.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14#Text>

77. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30. Ст. 260. (в ред. від 11.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>

78. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень : Закон України від 05.06.2012 *Офіційний вісник України*. 2012. № 49. Ст. 1919. (в ред. від 11.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/4901-17>

79. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012. *Офіційний вісник України*. 2012. № 62. Ст. 2509. (в ред. від 11.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>

80. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011 № 3460-

VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 51. Ст. 577. (в ред. від 11.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>

81. Про виконавче провадження : Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. ст.542. (в ред. від 11.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>

82. Про судовий збір : Закон України від 08.07.2011. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №14. Ст. 87. (в ред. від 11.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>

83. Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення: Закон України від 22.09.2005 № 2899-IV. (в ред. від 11.07.2023). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2899-15>

84. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки: Указ Президента України від 27.09.2021 № 487/202. *Урядовий кур'єр* від 29.09.2021. № 188. / *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021/card6#Public>.

85. Про Національну стратегію у сфері прав людини : Указ Президента України від 24.03.2021 № 119/2021. *Урядовий кур'єр* від 26.03.2021. № 58. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2021#n13>.

86. Про утворення військових адміністрацій : Указ Президента України від 24.02.2022 № 68/2022. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2022#Text>

87. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 878. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України «Законодавство України»*. (в ред. від 11.04.2023). База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/878-2015>

88. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877. (в ред. від 18.05.2023). *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України «Законодавство України»*. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248607704>

89. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228. *Офіційний вісник України* від 15.07.2014. № 54. стор. 88. стаття 1455. (в ред. від 27.06.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF>

90. Про внесення змін до Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 258. *Офіційний вісник України* від 09.04.2021. № 27. стор. 168. стаття 1464 / *Веб-сайт Верховної Ради України «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/258-2021-%D0%BF#Text>

91. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 № 649-р. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України «Законодавство України»*. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-p#Text>

92. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України* «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p#Text>

93. Про схвалення Концепції оптимізації системи центральних органів виконавчої влади: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 1013-р. *Урядовий кур'єр* від 20.01.2018. № 14 (в ред. від 11.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1013-2017-%D1%80>

94. Про затвердження Порядку здійснення дисциплінарного провадження: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1039. *Урядовий кур'єр* від 18.12.2019. № 243. (в ред. від 11.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1039-2019-%D0%BF>

95. Про затвердження Положення про дозвільну систему: постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 № 576. (в ред. від 11.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-92-%D0%BF#Text>

96. Про функціонування системи фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі: постанова Кабінету Міністрів від 10.11.2017 № 833. (в ред. від 19.04.2022). *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/833-2017-%D0%BF>.

97. Про затвердження Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.05.2000 № 770. (в ред. від 11.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-%D0%BF>

98. Про затвердження таблиць невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01.08.2000. № 188. (в ред. від 11.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0512-00>

99. Про затвердження Інструкції про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства: Наказ МВС України, Адміністрації державної прикордонної служби України, СБ України від 23.04.2012. № 353/271/150. (в ред. від 11.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0806-12>

100. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. (в ред. від 24.09.2021). *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України* «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>.

101. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100. (в ред. від 15.04.2022). *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#Text>

102. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: наказ МВС України від 13.01.2020 № 13. *Офіційний вісник України* від 14.02.2020. № 12, стор. 235, стаття 511.

103. Про затвердження Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису: наказ МВС України від 18.12.2018 № 1026. *Офіційний вісник України*. 2019. № 11. Ст. 378.

104. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про застосування поліцейського піклування: наказ МВС України від 12.10.2020 № 724. *Офіційний вісник України*. 2020. № 97. Ст. 3161.

105. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: наказ МВС України від 21.08.1998 № 622. (в ред. від 07.05.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text>

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України – <https://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України – <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Судова влада України – <https://court.gov.ua/>
4. Офіційне Інтернет-представництво Президента України – <http://www.president.gov.ua>
5. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України «Урядовий портал» – <http://www.kmu.gov.ua/>
6. Офіційний веб-сайт Національного агентства України з питань державної служби – <http://www.nads.gov.ua>.
7. Міністерство внутрішніх справ України (офіційний веб-сайт). URL: (<https://mvs.gov.ua/>
8. Національна поліція України (офіційний веб-сайт). URL: <https://www.npu.gov.ua/>
9. Офіційний веб-сайт European Group of Public Administration (EGPA). – <http://www.iiias-iisa.org/egpa/>
10. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>
11. Наукова бібліотека Харківського національного університету внутрішніх справ – <https://lib.univd.edu.ua/>
12. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленко – <http://korolenko.kharkov.com/>